

BÖTE BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN PROJE TABANLI TOPLUMA HİZMET UYGULAMALARI DERSİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Nilgün TOSUN

Trakya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, BÖTE Bölümü, Edirne, Türkiye.

İlk Kayıt Tarihi: 23.12.2013

Yayına Kabul Tarihi: 25.03.2014

Özet

Bu çalışmada, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi (BÖTE) Bölümü öğrencilerinin proje tabanlı yürütülen Topluma Hizmet Uygulamaları dersine yönelik görüşlerini ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, dersi alan ve araştırmanın örneklemini oluşturan 40 öğrenciden veri toplamak için, yüz yüze görüşme tekniği ile araştırmacı tarafından hazırlanan ve 7 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Toplanan veriler, başlıca örüntüleri belirleme, kodlama ve kategorilere ayırma işlemlerini kapsayan içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir. Çalışmanın bulgularına göre, öğretmen adayları proje geliştirdikleri kurumla herhangi bir sorun yaşamamıştır. Ayrıca dersin proje tabanlı işlenmesi öğrencilerin meslek seçiminde de önemli rol oynamıştır. Araştırmaya katılan 40 öğrencinin 24'ü öğretmen olmaya, 11'i de yazılımcı olmaya karar verdiğini dile getirmiştir. Bir başka bulguya göre dersin kişisel anlamda öğrencilere en önemli katkısı, zaman yönetimini öğrenmeleri ve sınıf arkadaşlarını daha yakından tanıma fırsatı bulmalarıdır. Öğrencilerin derse ilişkin en önemli eleştirisi ise, proje konularının seçiminde kendi fikirleri ile teknik bilgi ve becerilerinin dikkate alınmamasıdır. Proje konularının bir dönem önceden alınması, proje gruplarında görev dağılımının daha demokratik yapılması, derse ilişkin öğrenci önerileri arasında yer almaktadır. Bu bulguların ve elde edilen sonucun, proje tabanlı uygulamalara ve konuyla ilgili çalışmalara ışık tutacağı düşünülmektedir.

Anahtar sözcükler: *Proje tabanlı öğrenme, topluma hizmet uygulamaları, BÖTE öğrencileri, mesleki gelişim, kişisel gelişim.*

ANALYZING THE VIEWS OF CEIT DEPARTMENT STUDENTS RELATED TO THE LESSON OF PROJECT-BASED COMMUNITY SERVICE PRACTICES

Abstract

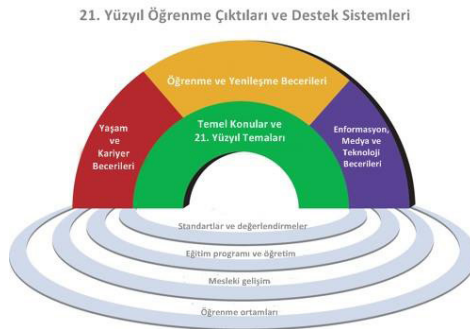
In this study, it was aimed to reveal the views of Computer Education and Instructional Technologies (CEIT) Department students related to the lesson of Community Service Practices carried out as project-based. In accordance with this purpose, face-to-face interview method and semi-structured interview form including 7 questions prepared by the researcher were used in order to collect data from 40 students included into the sample of the research and taking this

lesson. The collected data were analyzed using the content analysis method mainly covering the pattern determination, coding, and categorization processes. According to the findings of the study, pre-service teachers have experienced no problems with the institution they developed their project. Moreover, teaching the lesson as project-based has played an important role for the students' choice of profession. Twenty-four of the 40 students participated into the research mentioned that they decided to become a teacher and 11 to become software developers. According to another finding, the most important contribution of the lesson to the students personally was their learning time management and having the opportunity of recognizing their classmates more closely. The most important criticism of students related to the lesson was their technical knowledge and skills' not being considered for the choice of project subjects. Determining the project subjects before and distribution of tasks in project groups more democratically were among the suggestions of the students related to the lesson. These findings and obtained result has been considered to shed light on studies related to project-based applications and studies on this subject.

Key words: Project based learning, community service practices, CEIT students, professional development, personal development.

1. GİRİŞ

Eğitim, bireylerin yaşama hazırlanmasında önemli bir süreçtir. Bu süreç sonunda hedef, bireylerin toplumun ve iş dünyasının beklentilerini karşılayacak donanıma sahip olmalarını sağlamaktır. Düşünen, bilgi birikimini beceriye dönüştürebilen, sistemli ve uyumlu iş gören ve paylaşımcı olmak, bugünün çalışan bireylerinde istenilen özelliklerin başında gelmektedir. 2002 yılında ABD Eğitim Bakanlığı ve çeşitli kuruluşların desteğiyle kurulan Partnership for 21st Century (PFC) oluşumu, 21. yüzyılda öğrencilerden beklenen öğrenme çıktılarını ve destek birimlerini Şekil 1'deki gibi belirlemiştir (Akbulut, Altunay, Ateş, Baran, Çelik, Çobanoğlu, Eyüboğlu, Gürbüz, Karadeniz, Kışla, Orhan, Şendağ & Yurdakul, 2009).

Şekil 1. 21. yüzyılda öğrencilerden beklenen öğrenme çıktıları ve destek birimleri

Şekil 1'deki gökkuşağını oluşturan her bir parça, öğrencilerin iş yaşamlarında

başarılı olabilmeleri için taşınmaları gereken özellikleri ifade etmektedir. Bunlardan Temel Konular ve 21. Yüzyıl Temaları; İngilizce, okuma ve dil bilimleri, dünya dilleri, sanat, matematik, ekonomi, bilim, coğrafya, tarih, yönetim ve kentsel konular, vatandaşlık bilgisi, sağlık ve çevre bilinci gibi konuları kapsamaktadır. Yaşam ve Kariyer Becerileri'nde ise, iş ortamındaki değişimlere adapte olabilmek, çeşitli roller üstlenebilme, çeşitli ve değişen ortamlarda etkin olarak çalışabilme, etkili geribildirim sunabilme, kısa zamanda uzun vadeli getiriler için strateji belirleyebilme ve uygulama, esneklik, otokontrol, inisiyatif, sosyal ve kültürler arası beceriler, üretkenlik ve hesap verebilirlik, liderlik ve sorumluluk özellikleri yer almaktadır. Medyayı analiz edebilme, medya ürünleri oluşturabilme, teknolojiyi bilgi araştırma, organize etme, değerlendirme ve ulaştırma aracı olarak kullanabilme, bilgi teknolojilerinin etik ve yasal kullanımı konularında anlayış geliştirebilme, bilgiye erişim, bilgiyi değerlendirme, kullanma ve yönetme özellikleri, Enformasyon, Medya ve Teknoloji Becerileri alanında yer alan temel özelliklerdir. 21. yüzyılda giderek daha da karmaşıklaşan iş ve yaşam koşullarına hazırlıklı olmak, günümüzde beceri olarak kabul edilmektedir. Yaratıcı düşünme, diğer iş arkadaşlarıyla iletişim kurabilme, yeni fikirler üretebilme, uygulayabilme, yeni ve farklı bakış açılarına açık olabilmek, grup çalışmalarında uyumlu olabilmek, başkalarının fikirlerine saygı duyma, bu alanda öğrencilerden beklenen özellikler arasında sıralanabilir. Bu özellikleri kazanan bireylere, iş dünyasında ve sosyal yaşamda bireylere bir çok imkan sunulur. İyi bir statü, doyurucu maaş, aranan bir çalışan olmak, bunlardan bazılarıdır. Bu özelliklerin bireylere kazandırılmasında, okullar önemli bir paya sahiptir. Bireyleri iş yaşamına ve sosyal yaşama hazırlayan, planlı ve programlı öğretim yapılan yerlerdir okullar. Bu nedenle, okul yıllarında öğrencilere bu özellikleri kazandıracak etkinlikleri planlamak ve uygulamak önemlidir. Öğrencilerin bilgi, beceri ve ilgi alanlarını ortaya çıkarmalarını, sınıf arkadaşlarıyla etkileşim içinde olarak sorumluluk ve paylaşım duygularını geliştirmelerini sağlamanın en etkili yolu, uygulama yaptırmaktır. NTL (National Training Laboratories) tarafından yapılan araştırmalar sonucu oluşturulan öğrenme piramidine göre de, yaparak öğrenilenlerin kalıcılık oranı %75'tir (Polovina, 2011).

Bir öğrenciye yaparak, uygulayarak, deneyerek öğrenme fırsatını veren en etkin öğrenme şekli, proje tabanlı öğrenmedir. Proje tabanlı öğrenme, öğrenci odaklı ve öğretmenin kolaylaştırıcı rol üstlendiği öğrenme yaklaşımıdır (Bell, 2010). Başka bir tanıma göre proje tabanlı öğrenme, projelerle öğrenmeyi organize eden bir modeldir (Panasan ve Nuangchalerm, 2010). Bu modelde öğrenciler, kendilerine verilen problemi çözmek için daha geçmiş deneyimlerini ve önce öğrendiklerini kullanırlar. Gavin (2011)'e göre proje tabanlı öğrenme ile, öğrenme sınıf dışına taşınmış ve gerçek yaşam ortamında deneyimlerle meydana gelmeye başlamıştır. Okul içinde ve dışında yapılan çalışmalarla araştırma, yaratıcılık, tasarım yapma, problem çözme ve karar verme gibi yetenekler de geliştirilebilir. Bu tür çalışmalar öğrencilere; grup çalışması yapabilmek, iletişim kurma, özgüven kazanma, karşısındakinin fikirlerine saygı duyma, eleştirebilme ve eleştirilere saygı duyma becerilerini de kazandırabilir. Sınıf içindeki proje tabanlı öğrenmede, öğretmen sadece öğrencilerin öğrenmelerine reh-

berlik eder. Proje tabanlı öğrenmede yararlı ve uygulanabilir sonuçlar elde etmek için, sistematik öğrenme yönetimi ile derin bir öğrenme sürecine ihtiyaç duyulur. Böylece, motivasyon oluşturmak ve gerçek yaşam deneyimlerini güçlendirmek de mümkün olur (Harris and Katz, 2001). Proje tabanlı öğrenmenin amacını en iyi açıklayan bir Çin atasözü şöyle der: Anlat bana ama bil ki unutacağım. Göster bana belki hatırlarım. Beni işin içine dahil edersen emin ol ki ne yapmam gerektiğini anlarım.

Bu olumlu yönleri nedeniyle proje tabanlı öğrenme, birçok derste tercih edilmektedir. Polman (1996)'ın da belirttiği gibi, proje tabanlı öğrenme ilköğretimden üniversiteye kadar her kademede kullanılmaktadır. Üniversite seviyesinde okutulan ve proje tabanlı yürütülebilen bu derslerden biri de, Topluma Hizmet Uygulamaları dersi. 2006-2007 öğretim yılından itibaren Eğitim Fakültelerinde okutulmaya başlanan bu ders, 1 saati teorik, 2 saati uygulama olmak üzere haftada 3 saatlik zorunlu derstir. Topluma Hizmet Uygulamaları dersi öğretmen adaylarına, toplumsal sorumluluk bilincini kuramsal ve uygulamalı olarak kazandırma ve uygulama sırasında iş birliği, dayanışma, etkili iletişim ve öz değerlendirme becerilerini geliştirmeyi amaçlayan bir ders olma özelliği taşımaktadır. Derse ilişkin Öğretmen Yetiştirme Türk Millî Komitesi tarafından hazırlanan yönerge, 17.02.2011 tarihli Yükseköğretim Genel Kurul toplantısında incelenmiş ve söz konusu yönergenin Eğitim Fakültelerinde uygulanması uygun görülmüştür. Yönergeye göre, bu dersi alan öğrenciler;

1. Yerel sorunlara karşı duyarlıdır/çözüm üretir.
2. Evrensel sorunlara karşı duyarlıdır/çözüm üretir.
3. Yerel ve evrensel sorunları çözmeye aktif olarak katılımcı olur.
4. Yerel ve evrensel sorunlara karşı yeni projeler üretir.
5. Yerel ve evrensel sorunlara karşı yeni projelerde aktif olarak rol alır/ işbirliği içinde çalışır.
6. Projeleri yürütürken hem proje içinde hem de proje dışında etkili iletişim kurar.
7. Panel, konferans, kongre, sempozyum gibi bilimsel etkinliklere izleyici, konuşmacı ya da düzenleyici olarak katılır.
8. Öz değerlendirme becerisini geliştirir.
9. Bütün bu etkinliklerde yaratıcı düşünme becerilerini kullanır (Eğitim Fakültesi, 2011).

Yönergede belirlenen kazanımlar dikkate alındığında, bu dersin öğrenciler için en etkin uygulamasının, proje geliştirmek olduğu söylenebilir. Alan yazında proje tabanlı Topluma Hizmet Uygulamaları dersi konusunda sadece Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi (BÖTE) Bölümü öğrencileriyle yapılmış bir çalışmaya rastlanmamıştır. Topluma Hizmet Uygulamaları dersi uygulamaları açısından bakıldığında, BÖTE Bölümü öğrencilerinin alan derslerinde öğrendiği teknik bilgileri uygulamaya dönüştürmelerine olanak veren çalışmalar yapma alternatifleri, diğer bölüm öğrencilerinden daha fazladır. Bu düşünce ışığında, bu çalışmada, BÖTE Bölümü öğrencilerinin proje tabanlı yürütülen Topluma Hizmet Uygulamaları dersini nasıl algıladığını, yaşadıkları

sorunları ve önerilerini ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu amaçla öğrencilere, aşağıdaki başlıkları kapsayacak sorular yönlendirilmiştir:

1. Proje tabanlı Topluma Hizmet Uygulamaları dersinin işlenişine yönelik düşünceleri nelerdir?

1.1. Proje konusu seçiminde kim(ler) etkili oldu?

1.2. Proje konusu seçilirken hangi husus(lar) dikkate alındı?

1.3. Yer aldığınız proje grubunda görev dağılımını kim gerçekleştirdi?

1.4. Projenin gerçekleştirilme sürecinde, projenin teslim edileceği kurum/kuruluş çalışanları ile sorun yaşadınız mı?

2. Proje tabanlı Topluma Hizmet Uygulamaları dersinin öğrencilerin mesleki gelişimine etkisi var mıdır?

2.1. Proje tabanlı çalışma yapmak, mesleki bilgi ve becerilerinizi nasıl etkiledi?

3. Proje tabanlı Topluma Hizmet Uygulamaları dersinin öğrencilerin kişisel gelişimine katkısı var mıdır?

3.1. Proje tabanlı çalışma yapmak, kişisel gelişimizi nasıl etkiledi?

4. Proje tabanlı Topluma Hizmet Uygulamaları dersinin işlenişine yönelik görüş ve önerileri nelerdir?

4.1. Bu dersin işlenişine yönelik düşüncelerinizi (öneri/eleştiri) belirtiniz.

Bu araştırmadan elde edilecek verilerin, Topluma Hizmet Uygulamaları dersini okutacak öğretim elemanları, dersi alacak öğrenciler ve bu ders için uygulama yaptırmak üzere öğrenci kabul edecek kurum ve kuruluşlar için, proje tabanlı uygulamalar ve dersin hedefleri konularında aydınlatıcı olacağı düşünülmektedir.

2. YÖNTEM

Bu araştırmada, proje tabanlı yürütülen Topluma Hizmet Uygulamaları dersine ilişkin öğrenci görüşlerini belirlemek amacıyla, nitel veri toplama yöntemlerinden biri olan durum çalışması ve görüşme tekniği kullanılmıştır.

2.1 Çalışma Grubu

Bu çalışma, Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü'nde üçüncü sınıfa kayıtlı ve Topluma Hizmet Uygulamaları dersini alan 40 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir.

2.2. Veri Toplama Araçları

Çalışmada veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından hazırlanan ve 7 soru-

dan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Sorular hazırlanırken, dersin öğrencilere kişisel ve mesleki anlamda katkılarını belirlemeye ve dersin işlenişine ilişkin öğrenci görüşlerinin alınabilmesine dikkat edilmiştir.

2.3. Verilerin Analizi

Toplanan veriler, başlıca örüntüleri belirleme, kodlama ve kategorilere ayırma işlemlerini kapsayan içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir. Öğrencilerin sorulara verdiği yanıtlar Ö1, Ö2, ..., Ö40 şeklinde kodlanmıştır.

Topluma Hizmet Uygulamaları Dersinin Yürütülme Aşamaları

Bu derste, öğrencilerin önceki bilgi ve becerilerini gerçek yaşam sorunlarının çözümünü için kullanarak, ders yönergesinde hedeflenen kazanımlara ulaşmalarını sağlamak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda ders, öğrencilerle birlikte aşağıdaki adımlar gerçekleştirilerek yürütülmüştür: İlk aşamada öğrenciler 5 gruba ayrılmıştır. Öğrenci gruplarının belirlenmesinde, ortak çalışma yapma istekleri ve öğrencilerin birbirini tamamlayabilme özelliği dikkate alınmıştır. Daha sonra her gruba proje danışmanlığı yürütmek üzere bir öğretim üyesi görevlendirilmiştir. Öğretim üyesi, öğrencilere Topluma Hizmet Uygulamaları yönergesi hakkında bilgi vermek, dersin yönere doğrultusunda okutulmasını sağlamakla yükümlüdür. Bu çalışmada proje danışmanlarının görevi, sorumlu oldukları öğrenci grubunun proje seçimi, projeyi geliştirmeleri ve uygulamalarını koordine etmek, projeyi değerlendirmektir. Proje danışmanları, projelerin değerlendirme kriterleri hakkında, sorumlu oldukları öğrenci grubuna bilgi vermektedir. Bir sonraki aşamada her bir grup için, grup üyeleri ve proje danışmanı ile birlikte ortak bir kararlar, proje koordinatörü belirlenmiştir. Koordinatör öğrenci, üyesi olduğu grup arkadaşları ile proje danışmanı öğretim üyesi arasında iletişimi ve koordinasyonu sağlamakla görevlendirilmiştir. Dönem başında grupların belirlenmesinden sonra Edirne Valiliği, Edirne İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanlığı ile yazışmalar yapılmıştır. Alınan geri bildirimler doğrultusunda öğrenci grupları ilgili kurumlara yönlendirilerek proje konularını almaları sağlanmıştır. Proje konusunu alan gruplardan öncelikle yapacakları projenin amaç ve hedeflerini belirlemeleri istenmiştir. Projedeki görev tanımları, görev dağılımları ve projenin bitim tarihinin yazımı, bir sonraki aşamayı oluşturmuştur. Her bir grup, haftada bir gün 1 saat olmak üzere, dönem sonuna kadar proje danışmanları ile görüşme gerçekleştirmiştir. Bu görüşmelerde, projelerin sağlıklı bir şekilde ilerlemesini, zamanında ve istenildiği gibi tamamlanmasını sağlamak amaçlanmıştır.

Ders kapsamında öğrenciler toplam 5 adet proje çalışması yürütmüşlerdir. Bu projelerden ilki, İlköğretim 5. sınıf öğrencilerine Fen ve Teknoloji dersi 7. Ünitesinde öğretilen ışık konusunu, daha kolay öğrenilir ve zevkli hale getirmek amacıyla geliştirilmiş, animasyon ağırlıklı eğitsel bir yazılımdır. Konu anlatımının yanı sıra, konuyla ilgili alıştırmalar ve oyunların da yer aldığı yazılım, ActionScript 3.0'da hazırlanmıştır.

Öğrencilerin ders kapsamında geliştirdiği bir diğer proje, İlköğretim 8. Sınıf Öğ-

rencilerine Üç Boyutlu Katı Cisimlerin Bilgisayar Destekli Öğretimi yazılımıdır. Yazılım, ActionScript 3.0’da hazırlanmış olup Flash animasyonlarla süslenmiştir. İçerisinde konu anlatımı, oyunlar ve değerlendirme bölümü bulunmaktadır.

Alıştırmatik isimli yazılım ise, Bu yazılımın temel işlevi, eğitimlere soru bankası ve sınav hazırlama imkanı sunmasıdır. Yazılım; çevrim içi sınav yapmak, sisteme öğrenci ve öğretmen eklemek, öğretmenin sınav hazırlaması, öğrencilerin sınav sonuçlarını görmek, öğrenciler ve öğretmenlerle ve sistem yöneticileri ile mesajlaşma gibi özelliklere sahiptir. Visual Studio 2010 ve MS SQL Server 2008 programları ile C#, ASP.NET, Java Script, CSS, SQL(Stored Procedure,Trigger) programlama dilleri kullanılarak geliştirilmiştir.

Öğrencilerin geliştirdiği bir başka yazılım olan Okul Öncesi Öğrencilerine Temel Kavramların Bilgisayar Destekli Öğretimi isimli program ile öğrencilere yer/yön, büyük/küçük/orta, doğru/yanlış, ana renkler gibi temel kavramların öğretimi hedeflenmiştir. ActionScript3.0, Adobe Photoshop CS5 ve Adobe Soundbooth CS5 programları kullanılarak geliştirilmiştir.

E-Dergi yazılımı, bu ders kapsamında öğrencilerin kendi Fakültelerinin dergi işlemlerini kolaylaştırmak için geliştirdikleri bir yazılımdır. Akademik yayınların yer aldığı dergilerin, internet ortamında e-dergi formatında yayımlanabilmesi için tasarlanmıştır. E-dergi yazılımı; makalelerin yazardan alınması, hakemlere gönderilmesi, hakem görüşlerine göre yeniden hakeme gönderme, hakem havuzu oluşturma, havuzdan hakem seçimi, derginin geçmiş sayılarına ulaşma, arşivde anahtar kelimelere göre makale arama, duyuru ekleme/silme gibi işlemleri yapabilmeye özelliklerine sahiptir. Editör, hakem, yazar ve misafir olmak üzere dört farklı kullanıcı girişi mümkündür.

3. BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmada, görüşmeler sırasında öğrencilerin sorulara verdiği yanıtlar içerik analizine tabi tutulmuş ve aşağıdaki gibi gruplandırılmıştır:

Tablo1. “Proje konusu seçiminde kim(ler) etkili oldu?” sorusuna verilen yanıtlar

Yanıt	Öğrenciler	N
Proje konusu seçiminde, projenin yapılacağı kurum yöneticisi etkili oldu.	Ö1, Ö2, Ö4, Ö6, Ö7, Ö9, Ö11, Ö12, Ö14, Ö16, Ö17, Ö19, Ö21, Ö22, Ö24, Ö26, Ö28, Ö29, Ö31, Ö34, Ö35, Ö36, Ö39, Ö40.	24
Proje konusu seçilirken öncelikli etken projenin yapılacağı kurum yöneticisi oldu. İkinci olarak da danışmanımızın fikri alındı.	Ö3, Ö5, Ö8, Ö10, Ö13, Ö15, Ö18, Ö20, Ö23, Ö25, Ö27, Ö30, Ö32, Ö33, Ö37, Ö38.	16

Araştırmanın birinci problemine ait “Proje konusu seçiminde kim(ler) etkili oldu?” ilk alt problem sorusuna 24 öğrenci, konu seçimini projenin teslim edileceği kurum yöneticilerinin yaptığı yanıtını vermiştir. 16 öğrencinin yanıtına göre ise,

proje konusu seçiminde kurum yöneticileri proje danışmanı öğretim elemanının da görüşünü almıştır (Tablo 1). Bu bulgu, Tanrıseven ve Yelken (2011)'in Topluma Hizmet Uygulamaları dersini alan 339 öğretmen adayı ile yaptığı çalışmasında elde ettiği bulgularla paralellik göstermektedir. Elde ettikleri bulgularda, öğrenciler proje konusu seçiminde sorunlar yaşadığını dile getirmiştir.

Tablo 2. “Proje konusu seçilirken hangi husus(lar) dikkate alındı?” sorusuna verilen yanıtlar

Yanıt	Öğrenciler	N
Proje konusu seçilirken, projenin teslim edileceği kurumun ihtiyaçları göz önüne alındı.	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö21, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25, Ö26, Ö27, Ö28, Ö29, Ö31, Ö32, Ö34, Ö35, Ö36, Ö39.	31
Teknik bilgi ve becerilerimiz dikkate alındı.	Ö5, Ö10, Ö15, Ö20, Ö30, Ö33, Ö37, Ö38, Ö40.	9

Araştırmanın birinci problemine ait “*Proje konusu seçilirken hangi husus(lar) dikkate alındı?*” ikinci alt problem sorusuna öğrencilerin büyük kısmı (31), projenin teslim edileceği kurumun ihtiyaçlarının göz önüne alındığını söylemiştir. 9 öğrenci ise, kendi bilgi ve becerilerinin dikkate alındığı yönünde görüş bildirmiştir (Tablo 2).

Proje konusunu belirlemede kurum yöneticilerinin önemli etken olduğu düşünüldüğünde, proje konusunun da ihtiyaçlar doğrultusunda belirlenmiş olması doğaldır. Topluma hizmet anlayışının temelinde de, toplumun istek ve ihtiyaçlarının ön planda tutulması ve bunların giderilmesi düşüncesi yer alır. Dolayısıyla, konuların kurumların ihtiyaçlarını giderme doğrultusunda verilmiş olması, uygun bir davranıştır.

Tablo 3. “Yer aldığınız proje grubunda görev dağılımını kim gerçekleştirdi?” sorusuna verilen yanıtlar

Yanıt	Öğrenciler	N
Grupta görevlerimizin dağılımı, proje koordinatörümüz tarafından yapıldı.	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25, Ö26, Ö27, Ö28, Ö29, Ö30, Ö31, Ö32, Ö33, Ö34, Ö35, Ö36, Ö37, Ö38, Ö39, Ö40.	40

Araştırmanın birinci problemine ait “*Yer aldığınız proje grubunda görev dağılımını kim gerçekleştirdi?*” üçüncü alt problem sorusuna öğrencilerin tamamı, “Proje koordinatörümüz tarafından” yanıtını vermiştir (Tablo 3).

Topluma Hizmet Uygulamaları Dersi Yönergesi’nde de tanımlandığı gibi, Proje

Koordinatörü, proje çalışma grubunda yer alan ve grup üyeleri ve dersin yürütülmesinden sorumlu öğretim elemanı arasında eş güdümü sağlayan öğretmen adaydır (Eğitim Fakültesi, 2011). Bu bulgu, adı geçen yönergeye göre olması gereken bir durumu işaret etmektedir.

Tablo 4. “Projenin gerçekleştirilme sürecinde, projenin teslim edileceği kurum/kuruluş çalışanları ile sorun yaşadınız mı?” sorusuna verilen yanıtların frekansları

Yanıt	Öğrenciler	N
H a y ı r yaşamadım.	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25, Ö26, Ö27, Ö28, Ö29, Ö30, Ö31, Ö32, Ö33, Ö34, Ö35, Ö36, Ö37, Ö38, Ö39, Ö40.	40

Araştırmanın birinci problemine ait “Projenin gerçekleştirilme sürecinde, projenin teslim edileceği kurum/kuruluş çalışanları ile sorun yaşadınız mı?” dördüncü alt problem sorusuna öğrencilerin tamamı, kurumla herhangi bir sorun yaşamadıkları yanıtını vermiştir (Tablo 4). Bu bulgu, Sevim (2011)’in Türkçe Öğretmenliği Bölümü öğrencileriyle yaptığı çalışmadan elde ettiği bulgularla örtüşmektedir. Bu çalışmada, öğrencilerin %77,8’i, Topluma Hizmet Uygulamaları dersini yürüttüğü kurumla sorun yaşamadığını belirtmiştir. Buna karşılık, Küçüköğlü, Kaya, Bay, Taşgım ve Ozan (2010)’ın yaptığı bir çalışmada öğrenciler, kurumların ilgisizliğinden şikayet etmişlerdir.

Bu bulguya dayanarak, bu çalışmada yer alan proje danışmanı öğretim elemanlarının, sorumlu oldukları proje grubu ile kurum arasında sağlam bir köprü kurduğu, görev ve sorumluluklarını yerine getirdiği sonucuna varılabilir. Kurumların da, öğrenci ve öğretim elemanlarına çalışmalarını süresince destek olduğu söylenebilir. Edirne’nin küçük bir şehir olması ve bu dersin sınırlı sayıda kurum ve kuruluş ortaklığıyla yürütülmesi, kurum ve kuruluşların Topluma Hizmet Uygulamaları dersinin içeriğine uygun çalışmaların yürütülmesine zemin hazırlamasını kolaylaştırmaktadır.

Tablo 5. “Proje tabanlı çalışma yapmak, mesleki bilgi ve becerilerinizi nasıl etkiledi?” sorusuna verilen yanıtlar

Yanıt	Öğrenciler	N
Kesinlikle öğretmen olmaya karar verdim.	Ö1, Ö2, Ö4, Ö6, Ö9, Ö11, Ö12, Ö14, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö21, Ö22, Ö23, Ö24, Ö26, Ö29, Ö30, Ö32, Ö33, Ö36, Ö37, Ö40.	24

Yanıt	Öğrenciler	N
Üçüncü sınıfa kadar öğrendiğim teknik bilgileri uygulamaya dökme imkanım oldu.	Ö3, Ö5, Ö7, Ö13, Ö15, Ö20, Ö25, Ö27, Ö31, Ö35, Ö39.	11
Bu proje çalışması bana, çok iyi bir yazılımcı olacağımı gösterdi.	Ö3, Ö5, Ö7, Ö8, Ö10, Ö13, Ö15, Ö20, Ö25, Ö27, Ö39.	11
Teknik olarak yapabildiklerimi görünce kendime güvenim yerine geldi. Asla yapamam dediğim şeyleri yapıyorum.	Ö2, Ö3, Ö7, Ö11, Ö14, Ö16, Ö17, Ö23, Ö37.	9
Projeyi yaparken biraz zorlandım. Bildiklerimin yetersiz olduğunu gördüm.	Ö4, Ö9, Ö19, Ö24, Ö26, Ö28, Ö34, Ö38.	8
Bugüne kadar öğrendiklerimle bir ürün ortaya koymak beni çok mutlu etti.	Ö1, Ö6, Ö8, Ö10, Ö11, Ö12, Ö16.	7

Araştırmanın ikinci problemine ait “*Proje tabanlı çalışma yapmak, mesleki bilgi ve becerilerinizi nasıl etkiledi?*” alt problem sorusuna, 24 öğrencinin yanıtı, “Kesinlikle öğretmen olmaya karar verdim.” şeklinde olmuştur. 11 öğrenci bu soruya, “Teknik bilgilerimi uygulamaya dönüştürme imkanı buldum.” yanıtını vermiştir. “Bu proje sayesinde iyi bir yazılımcı olacağımı anladım.” yanıtı 11 öğrenciden alınmıştır. 9 öğrenci, “Teknik anlamda kendine güveninin arttığını”, 8 öğrenci “Projeyi yaparken zorlandığını ve bilgilerinin yetersiz kaldığını” belirtirken, 7 öğrenci de “Öğrendiklerimle ürün ortaya koymak beni mutlu etti.” yanıtını vermiştir (Tablo 5).

Alan yazında bu bulguyu destekler nitelikte araştırmalar yer almaktadır. Örneğin, Uğurlu ve Kırıl (2011)’in çalışmasında, Topluma Hizmet Uygulamaları dersinin, öğretmen adaylarının kendilerine ilişkin algılarını gözden geçirmelerine ve neleri yapabileceklerine ilişkin öngörü kazanmalarına yardımcı olduğu belirlenmiştir. Gökçe (2011)’nin Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümü öğrencileriyle yaptığı çalışmadan elde edilen sonuçlardan biri de, Topluma Hizmet Uygulamaları dersinin öğrencilere öğretmenlik deneyimi kazandırma fırsatını yaratmasıdır.

Öğrencilerin, bu ders sayesinde teoriği pratiğe dönüştürme imkanı bulmaları, bilgi ve becerileriyle ortaya bir ürün çıkarmaktan mutlu olmaları bulgusu, Gökçe (2011)’nin Topluma Hizmet Uygulamaları dersi ile ilgili yaptığı çalışmanın bulgularından biri olan, öğrencilerin bu ders sayesinde uygulama yapma olanağı elde etmesi bulgusu ile paraleldir. Dinçer, Ergül, Şen ve Çabuk (2011) da, okul öncesi öğretmen adayları üzerinde yaptıkları çalışmalarında, Topluma Hizmet Uygulamaları dersi kap-

samında yapılan etkinliklerin, öğretmen adaylarının okulöncesi öğretmenliğine ilişkin özel alan bilgilerini desteklediğini ve okulda edindikleri teorik bilgileri uygulama konusunda somut deneyimler elde ettiklerini tespit etmişlerdir. Eğitim Fakültelerinin birçok bölümünde bu dersin okutulmasında, Bölüm öğrencilerinin bilgi ve becerileri, yapmak istedikleri dikkate alınmamaktadır. Öğrenciler bir kurum ya da kuruluşa götürülmekte, öğrencilerin yapacakları çalışmalara ya da görevlere yetkililerin karar vermesi beklenmektedir. Bu nedenle öğrencilerin bir kısmı, öğrendiklerini kullanarak bir ürün elde etmeye yönelik çalışma fırsatı bulamamakta, bir kısmı da kendilerine verilen görevi istemeyerek yapmak zorunda kalmaktadır.

Bu araştırmaya katılan öğrenciler BÖTE bölümüne öncelikle öğretmen olma isteğiyle geldikleri halde, zaman içerisinde, özel sektörde yazılım uzmanı, ağ uzmanı, bilgisayar işletmeni, eğitim teknoloğu, web tasarımcısı gibi meslekleri de yapabileceklerini öğrenmektedirler. Ancak bu çalışmada şaşırtıcı olan, ders kapsamında gerçekleştirilen uygulamaların hiçbirinde öğrencilerin öğretmenlik uygulaması yapmamış olduğu halde, yarısından fazlasının öğretmenlik yapmaya kesin karar vermiş olmalarıdır. Bu da göstermektedir ki, öğrencilerin önemli bir kısmı, BÖTE bölümüne geliş amaçları olan öğretmen olma hedefinden şaşmamışlardır. Bu bulgunun elde edilmesinde bir diğer etken de, dersi alan öğrencilerin yalnızca Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı okullara yönlendirilmesi olabilir.

Tablo 6. “Proje tabanlı çalışma yapmak, kişisel gelişiminizi nasıl etkiledi?” sorusuna verilen yanıtlar

Yanıt	Öğrenciler	N
Zaman yönetimini öğrendim.	Ö2, Ö4, Ö7, Ö9, Ö11, Ö13, Ö15, Ö19, Ö24, Ö25, Ö26, Ö29, Ö30, Ö35, Ö39, Ö40.	16
Bu proje sayesinde bazı arkadaşlarımı daha yakından tanıma fırsatı buldum ve onlara karşı fikirlerim olumlu yönde değişti.	Ö8, Ö16, Ö17, Ö18, Ö20, Ö22, Ö27, Ö28, Ö31, Ö33, Ö38, Ö39.	12
Proje çalışması yaparken diğer arkadaşlarımın gayretlerini görünce daha çok çalışmam gerektiğini anladım. Çalışmalarımı daha düzenli yapmaya başladım.	Ö2, Ö4, Ö9, Ö11, Ö15, Ö19, Ö24, Ö26, Ö39, Ö40.	10
Hesap vermeyi pek sevmem ama bu proje nedeniyle hesap vermeye başladım.	Ö3, Ö6, Ö10, Ö11, Ö14, Ö21, Ö27, Ö32, Ö37.	9

Yanıt	Öğrenciler	N
Biri bana hatamı söylediğinde sinir oluyordum. Proje süresince eleştirilmeyi öğrendim.	Ö1, Ö5, Ö6, Ö7, Ö12, Ö20, Ö34, Ö36.	8
Kendime güvenim arttı.	Ö3, Ö6, Ö14, Ö20.	4
Lider ruhumu keşfettim.	Ö5, Ö8, Ö15, Ö25	4

Araştırmanın üçüncü problemine ait “*Proje tabanlı çalışma yapmak, kişisel gelişiminizi nasıl etkiledi?*” alt problem sorusuna öğrencilerin verdiği yanıtlara göre; 16 öğrenci zaman yönetimini öğrendiğini, 12 öğrenci bu proje sayesinde arkadaşlarını daha yakından tanıma fırsatı bulduğunu, 10 öğrenci “daha düzenli çalışmaya başladığını” belirtmiştir. 9 öğrenci ise “hesap vermeyi öğrendiğini” dile getirmiştir. “Eleştirilmeyi öğrendim” yanıtını 8 öğrenci verirken, 4 öğrenci “kendine güveninin arttığını”, 4 öğrenci de “lider ruhunu keşfettiğini” belirtmiştir (Tablo 6).

Zaman yönetimini öğrenmek, proje tabanlı çalışmanın öğrencilerin kişisel gelişimine en önemli katkısı olarak belirlenmiştir. Oysa ki, Dağ ve Durdu (2011)’nin Öğretmen Adaylarının Proje Tabanlı Öğrenme Sürecine Yönelik Görüşleri isimli çalışmasında, öğretmen adayları zamanı yönetme konusunda sıkıntılar yaşadıklarını belirtmiştir. Öğrencilerin zaman yönetimi konusunda sıkıntı yaşamaması; düzenli çalışma alışkanlığı olmaması, sorumluluk bilincinin gelişmemesi, proje konusunun geç belirlenmesi ya da danışman öğretim elemanının yeterince ilgilenmemesinden kaynaklı olabilir. Bu sorunun aşılması; proje değerlendirme kriterlerinin dönem başında açıkça ortaya konması, öğrencilerin düzenli olarak derse gelmelerinin ve rapor vermelerinin sağlanması, çalışmalar konusunda desteklenmesi ve cesaretlendirilmesiyle sağlanabilir.

Proje tabanlı çalışma sayesinde öğrencilerin birbirini daha yakından tanıma fırsatı bulması yönündeki bulgu, alan yazında yer alan bazı araştırma bulgularıyla örtüşmektedir. Kurtaslan, Barışeri ve Sevinç (2012)’in Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü öğrencileriyle Toplum Hizmet Uygulamaları dersine yönelik yaptıkları çalışmada, Müzik Eğitimi Bölümü öğrencilerinin %77,8’i, THU dersi sayesinde iletişim kurma becerilerinin geliştiği yönünde görüş bildirmiştir. Gökçe (2011)’nin çalışmasında elde edilen bulgulara göre de, THU dersi öğrencilerde iletişim ve işbirliği becerilerinin gelişimine katkı sağlamaktadır.

Bu çalışmaya katılan öğrencilerin birbirini daha yakından tanıma fırsatı bulmasının, proje tabanlı bu dersin öğrencilere sağladığı bir katkı olduğu sonucuna varılabilir. BÖTE Bölümü öğrencileri, bu dersin okutulduğu döneme kadar aldıkları ödev ya da projeleri bireysel ya da az sayıda arkadaşlarıyla hazırlamaktadır. Bu dersin projelerinde ise öğrenciler kalabalık gruplar halinde çalışmışlardır. Özellikle proje koordinatörü öğrencilerin koordinasyon yeteneği, grup arkadaşları arasında iletişim ve denge unsuru olabilmesi, bu sonucun elde edilmesinde bir başka etkidir.

Diğer arkadaşlarının gayretlerini görünce daha çok ve düzenli çalışmaya başlamak, hesap verebilmeyi ve eleştirilmeyi öğrenmek bulgularını destekler nitelikteki çalışmalardan biri, Ünver ve Genç (2009)'in araştırmasıdır. Araştırmacıların Hacettepe Üniversitesi Almanca Öğretmenliği lisans programında okutulan Karşılaştırmalı Ülke Bilgisi dersinin proje tabanlı okutulmasıyla yaptıkları araştırmadan elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin yarısından fazlası proje çalışmaları sürecinde sosyal becerilerinin olumlu yönde geliştiğini ve özellikle bu çalışmanın sorumluluk duygularını artırdığını belirtmişlerdir. Bell (2010) de, proje tabanlı öğrenmenin, sorumluluk, bireysel çalışma ve disiplin olmak üzere üç temel çıktısının varlığından söz eder. Baran ve Maskan (2009)'in proje tabanlı öğrenme modelinin Fizik Öğretmenliği ikinci sınıf öğrencilerinin elektrostatiğe yönelik tutumlarına etkisini belirlemek üzere yaptığı araştırmada ise, öğrenciler bu model ile çalışmanın kendilerine daha fazla sorumluluk yüklediğini dile getirmiştir. Billig (2000) de, topluma hizmet uygulamalarının, öğrencilerde empati ve iletişim becerilerini artırdığını ifade etmektedir. A Review of Research on Project-Based Learning isimli çalışmasında Thomas (2000) ise, proje tabanlı öğrenmede öğrencinin, geleneksel öğretim ve geleneksel projelerden daha çok sorumluluk taşıdığını belirtmektedir.

Öğrencilerin, bu derste yaptıkları projeler sayesinde mesleki anlamda kendilerine güvenlerinin arttığını dile getirmeleri, alan yazındaki bazı araştırma bulgularıyla desteklenmektedir. Gökçe (2011)'nin Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının görüşlerinden ettiği bulgular arasında da, öğrencilerin özgüven kazanmaları, Topluma Hizmet Uygulamaları dersinin katkılarından biri olarak ortaya konmuştur. Billig (2000) de, topluma hizmet uygulamalarının öğrencilerde özgüven artışına destek olduğunu belirtmiştir.

Bu çalışmaya konu olan ders uygulamasında öğrencilerin özellikle bir proje koordinatörü liderliğinde kalabalık bir grupla çalışma yapması, öğrencilerde sorumluluk duygusu ve hesap verebilirlik yetisinin gelişimini desteklemiş olabilir.

Ayrıca, proje konularının bir ürün elde etmeye yönelik seçilmesi, öğrencilerin özgüven kazanmasında önemli bir etkidir. Öğrencilerde özgüven oluşumu, bu dersin öğrencilerin meslek seçimine olumlu etkisiyle de ilintilidir. Öğrencilerin kendilerine güveni arttıkça, meslek seçimine dair düşünceleri de netleşmektedir.

Bu araştırmanın bulgularından biri de, proje tabanlı Topluma Hizmet Uygulamaları dersinin öğrencilerde var olan liderlik ruhunun açığa çıkarılmasına katkısıdır. Benzer şekilde, Gürol ve Özcan (2010) araştırmalarında, Topluma Hizmet Uygulamaları dersinin öğrencilerin liderlik özelliklerinin gelişmesini destekleyerek sosyalleşmelerinde etkili olduğu bulgusuna ulaşmıştır. de Graaff ve Ravesteijn (2001) de, proje tabanlı öğrenmenin öğrencilere takım çalışması yapabilme, problem çözme ve liderlik becerilerini geliştirmede yardımcı olduğunu belirtmiştir.

Bu çalışmada, dersin yönergesine uygun olarak her grup için bir proje koordinatö-

rü seçilmiş olması, koordinatörlük yapan öğrencilerin kendilerini liderlik anlamında keşfetmelerine de olanak sağlamış olabilir.

Tablo 7. “Bu dersin işlenişine yönelik düşüncelerinizi (öneri/eleştiri) belirtiniz.” sorusuna verilen yanıtlar

Yanıt	Öğrenciler	N
Proje konusunu belirlerken bizlerin de fikri alınsa daha iyi olurdu.	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25, Ö26, Ö27, Ö28, Ö29, Ö30, Ö31, Ö32, Ö33, Ö34, Ö35, Ö36, Ö37, Ö38, Ö39, Ö40.	40
Bu proje sayesinde mezun olduktan sonraki iş hayatım hakkındaki fikirlerim daha da netleşti.	Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25, Ö26, Ö27, Ö29, Ö30, Ö33, Ö36, Ö37, Ö40.	30
Diğer bazı alan derslerimizde de proje çalışmaları yapabiliriz. Yaptığımız projeler sınav olarak değerlendirilebilir.	Ö3, Ö5, Ö6, Ö8, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö23, Ö24, Ö25, Ö27.	17
Keşke proje konusunu bir önceki dönem alabilseydik. Bu sayede daha rahat hazırlanırdık.	Ö4, Ö5, Ö8, Ö12, Ö15, Ö19, Ö20, Ö22, Ö23, Ö25, Ö27.	11
Grup içinde görev dağılımları daha demokratik yapılabilir.	Ö4, Ö5, Ö10, Ö12, Ö18.	5

Araştırmanın dördüncü problemine ait “*Bu dersin işlenişine yönelik düşüncelerinizi (öneri/eleştiri) belirtiniz.*” alt problem sorusuna verilen yanıtlara göre, öğrencilerin derse yönelik en önemli eleştirisi, proje konusu belirlenirken fikirlerinin alınmayışıdır (40). Derse yönelik bir diğer eleştiri ise, proje konusunun bir dönem önce alınamayışı ve yeterince hazırlanamamaları yönünde olmuştur (11). Öğrencilerden 5’i ise, grup içinde görev dağılımdan memnuniyetsizliğini ifade etmiştir. Öğrencilerin büyük kısmı (30), proje çalışması sayesinde mezuniyet sonrası yapacağı iş (meslek) ile ilgili fikrinin netleştiğini, 17 öğrenci ise, başka derslerde de proje tabanlı çalışmalar yapmak istediklerini dile getirmiştir (Tablo 7).

Çalışmanın bulgularından biri, öğrencilerin proje konusu belirlemede söz sahibi olmak istemeleridir. Benzer şekilde, Gökçe (2011)’nin Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bölümü öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışmasında da öğrenciler, Topluma Hizmet Uygulamaları dersinde proje konusu belirlenirken kendilerinin de görüşlerinin alınması gerektiğini belirtmiştir.

Bir diğer bulgu da, öğrencilerin proje konusunun bir dönem önceden belirlenme-

sini istemeleridir. Kesten (2012)'in İlköğretim Bölümü öğrenci ve öğretim elemanları ile Topluma Hizmet Uygulamaları dersine ilişkin yaptığı çalışmanın bulgularından birine göre de, öğretim elemanları konu ve kurumların bir dönem önceden belirlenmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Proje çalışmalarında görev dağılımının daha demokratik yapılması yönündeki öneri, dikkat çeken bulgulardan biridir. Dağ ve Durdu (2011), Bilgisayar II dersi kapsamında proje tabanlı öğrenme yaklaşımının kullanıldığı bir öğretim süreci tasarlanmış ve bu sürece yönelik öğretmen adaylarının görüşlerini belirlemiştir. Elde edilen bulgulardan birine göre, iş ve görev dağılımında sorunlar yaşanmaktadır. Bu sorunun, öğrenciler arası iletişimin yetersizliği ya da birbirini yeterince tanımama gibi sorunlardan kaynaklı olabileceği düşünülmektedir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada, Topluma Hizmet Uygulamaları dersinin BÖTE Bölümü öğrencilerine mesleki ve kişisel gelişim yönünden katkılarının yanı sıra, dersin işlenişine ilişkin öğrenci görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır.

Çalışmaya katılan öğrencilerin tamamına yakını, proje konusu seçilirken, kurumun ihtiyaçlarının göz önüne alındığını dile getirmiştir.

Araştırmanın bulgularından bir diğerine göre, öğrenciler proje tabanlı Topluma Hizmet Uygulamaları dersinin işleniş süresince, projenin yapıldığı kurumla herhangi bir sorun yaşamamıştır.

Proje tabanlı yürütülen Topluma Hizmet Uygulamaları dersinin BÖTE Bölümü öğrencilerinin meslek seçiminde önemli bir etken olması, çalışmanın önemli sonuçlarından biridir.

Çalışmanın bir başka bulgusuna göre, öğrencilerin birbirini daha yakından tanıma fırsatı bulması, proje tabanlı bu ders öğrencilere sağladığı bir katkı olduğu sonucuna varılabilir.

Öğrencilerin bir kısmının, projeler sayesinde teorik bilgilerini uygulamaya dökme imkanı bulduğunu, bir kısmının da bilgi ve becerileriyle ortaya bir ürün çıkartmaktan duyduğu mutluluğu dile getirmesi, Topluma Hizmet Uygulamaları dersinin proje tabanlı okutulmasının doğurduğu sonuçlar arasındadır.

Diğer arkadaşlarının gayretlerini görünce daha çok ve düzenli çalışmaya başlamak, hesap verebilmeyi ve eleştirilmeyi öğrenmek ise, proje tabanlı çalışmanın öğrencilerin kişisel gelişimlerine katkılarından bazılarıdır.

Bu çalışmanın bulgularından birine göre, öğrencilerin bir kısmı bu derste yaptıkları projeler sayesinde kendilerine güvenlerinin arttığını dile getirmişlerdir.

Dersin yönergesine uygun olarak her grup için bir proje koordinatörü seçimi, koordinatörlük yapan öğrencilerin kendilerini liderlik anlamında keşfetmelerine de olanak sağlamaktadır.

Bu olumlu görüş ve düşüncelerin yanı sıra, öğrenciler, proje tabanlı Topluma Hizmet Uygulamaları dersinin işlenişine yönelik eleştiri ve önerilerde de bulunmuştur. Öğrencilerin derse yönelik eleştiri olarak ifade ettikleri en önemli husus, teknik bilgi ve becerilerinin proje konusu seçiminde göz ardı edilmiş olması, kendilerinin söz sahibi olmamasıdır. Yine öğrenciler, proje yapılacak kurum ve konunun bir dönem önceden belirlenmesi gerekliliği üzerinde durmuşlardır. Bazı öğrencilere göre de, grup içinde görev dağılımlarının daha demokratik yapılması sağlanmalıdır.

Elde edilen bu görüşler dikkate alınarak, mantık ve olabilirlik çerçevesinde, dersin yürütülmesinde iyileştirmeler yapılmalıdır. Öğretim elemanlarının Topluma Hizmet Uygulamaları dersini, öğrencilerin bilgi ve becerilerine, eğilimlerine uygun projeler geliştirmelerine olanak sağlayacak şekilde okutması sağlanmalıdır. Bu yönde Fakülte ve Bölüm yöneticileri özendirici örneklerle, öğretim elemanlarını teşvik etmeye çalışmalıdır. Bazı bölümlerde bu dersin proje tabanlı yürütülmemesi nedenleri arasında; öğretim elemanının bu yönde bir hazırlık yapmaması, öğretim elemanının dersi önemsememesi, öğrencilerden uygulamalar konusunda görüş alınmaması, öğrencilerin uygun kurum/kuruluşlara yönlendirilememesi, kurum/kuruluşların ders hakkında yeterli bilgiye sahip olmaması ve bu nedenle dersi önemsememesi sayılabilir.

Bu konuyla ilgili olarak araştırmacı ve uygulayıcılara şu öneriler sunulabilir:

1. Topluma Hizmet Uygulamaları dersinin işlenişinde, öğrencilerin bilgi ve becerileri dikkate alınarak çalışma yaptırılmalıdır.
2. Mümkünse, ders kapsamında çalışma yapılacak kurum/kuruluş bilgisi ile çalışma konusu bir dönem önceden öğrencilere iletilmelidir.
3. Topluma Hizmet Uygulamaları dersi kapsamında öğrencilere verilen projelerle ilgili olarak öğretim elemanları mutlaka hazırlık yapmalı, çalışmanın sağlıklı yapılması için koşulların hazırlanmasına destek olmalıdır.
4. Aynı fakültede farklı bölümlerde öğrenim gören öğrencilerin Topluma Hizmet Uygulamaları dersine ilişkin görüş ve tutumları karşılaştırılabilir.
5. Topluma Hizmet Uygulamaları dersine ilişkin, farklı üniversitelerin Eğitim Fakültelerinin tüm bölümlerini kapsayan daha geniş katılımlı bir araştırma yapılabilir.
6. Topluma Hizmet Uygulamaları dersinin işlenişine yönelik öğretim elemanlarının görüşleri incelenebilir.
7. Üniversiteler tarafından, resmi ve özel kurum/kuruluşların Topluma Hizmet Uygulamaları dersini alan öğrencilerden beklentilerini belirleyecek araştırmalar yapılabilir.

5. KAYNAKLAR

- Akbulut, Y., Altunay, U., Ateş, A., Baran, B., Çelik, L., Çobanoğlu, İ., Eyüboğlu, F., Gürbüz, T., Karadeniz, Ş., Kışla, T., Orhan, F., Şendağ, S. & Yurdakul, B. (2009). Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümleri İçin Özel Öğretim Yöntemleri I-II, Editör: Eralp Altun, Pegem Akademi, 1. Baskı: Ekim 2009, Ankara.
- Baran, M. ve A. K. Maskan (2009). Proje Tabanlı Öğrenme Modelinin Fizik Öğretmenliği İkinci Sınıf Öğrencilerinin Elektrostatığe Yönelik Tutumlarına Etkisi, Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, 12 (2009), 41-52.
- Bell, S. (2010). Project-Based Learning for the 21st Century: Skills for the Future, The Clearing House, 83: 39-43.
- Billig, S. H. (2000). Research on K-12 School-Based Service-Learning: the Evidence Builds., Phi Delta Kappan, 81, 658-664.
- Dağ, F. ve Durdu, L. (2011). Öğretmen adaylarının proje tabanlı öğrenme sürecine yönelik görüşleri, 5th International Computer & Instructional Technologies Symposium, 22-24 September 2011, Fırat University, Elazığ, TURKEY.
- de Graaff, E. and Ravesteijn, W. (2001). Training Complete Engineers: Global Enterprise And Engineering Education, European Journal of Engineering Education, 26 (4), 419-427.
- Diñer, Ç., Ergül, A., Şen, M., & Çabuk, B. (2011). Bir Topluma Hizmet Uygulaması Örneği: Haydi Kavram Oyuncaklarıyla Oynayalım, Kastamonu Eğitim Dergisi, 19/1, 19-38.
- Eğitim Fakültesi (2011). Erişim tarihi 25 Mart 2011. <http://egitimfak.trakya.edu.tr/dokumanlar/THUrehberi.pdf>
- Gavin, K. (2011). Case Study Of A Project-Based Learning Course İn Civil Engineering Design, European Journal of Engineering Education, 36:6, 547-558.
- Gökçe, N. (2011). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Topluma Hizmet Uygulamalarına İlişkin Değerlendirmeleri, Uluslararası İnsani Bilimler Dergisi, 8 (2), 176-194.
- Gürol, A. ve Özercan, M. G. (2010). Topluma hizmet uygulaması dersinin uygulanmasına ilişkin görüşlerin belirlenmesi, 9. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu (539-544), Elazığ, 2010.
- Harris, J. H. and Katz, L.G. (2001). Young Investigators: The Project Approach in the Early Years. New York: Teachers College Press.
- Kesten, A. (2012). Öğretmen Adaylarının ve Öğretim Elemanlarının Bakış Açısıyla Topluma Hizmet Uygulamaları Dersinin Değerlendirilmesi, Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, Yaz, 2012.
- Kurtaslan, K, Barışeri, N. & Sevinç, S. (2012). Güzel Sanatlar Bölümü Öğrencilerinin Topluma Hizmet Uygulamaları Dersine Yönelik Farkındalık Düzeylerinin Değerlendirilmesi, e-Journal of New World Sciences Academy, 2012, Volume:7, Number:4.
- Küçüköğlü, A., Kaya, H. İ., Bay, E., Taşgın, A. & Ozan, C. (2010). Öğretmen yetiştirmede sosyal girişimciliği ve katılımcılığı destekleyen bir yaklaşım olarak topluma hizmet uygulamaları, Educational Research Association Turkey, The Second International Congress of Educational Research, Social Entrepreneurship, Democratic Participation and Educational Research, Antalya, 29 Nisan-2 Mayıs, 2010.
- Panasan, M. ve Nuangchalerm, P. (2010). Learning Outcomes of Project-Based and Inquiry-Based Learning Activities, Journal of Social Sciences, 6 (2): 252-255.

- Polman, J. L. (1996). Guiding expeditions: The iterative, situated design of a learning environment for project-based science, In D.C. Edelson & E.A. Domeshek (Eds.) Proceedings of the International Conference on the Learning Sciences, 585-586. Erişim tarihi 10 Mayıs 2013. <http://www.covis.northwestern.edu/info/papers/pdf/polman-icls-96b.pdf>
- Polovina, S. (2011). About the learning pyramid. Erişim tarihi 28 Mart 2013. <http://homepages.gold.ac.uk/polovina/learnpyramid/about.htm>
- Sevim, O. (2011). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Toplum Hizmet Uygulamaları Dersine Yönelik Düşünceleri: Atatürk Üniversitesi Örneği, EKEV Akademi Dergisi, Yıl: 15 Sayı: 48 (Yaz 2011), 293-302.
- Tanrıseven, İ. ve Yelken, T. Y. (2011). Toplum Hizmet Uygulamaları Dersinin Öğretmen Adaylarının Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi, e-Journal of New World Sciences Academy, 2011, Volume:6, Number:1, 415-428.
- Thomas, J. W. (2013). A Review of Research on Project-Based Learning. Erişim tarihi 5 Mayıs 2013. http://www.bie.org/index.php/site/RE/pbl_research/29
- Uğurlu, Z., ve Kırıl, E. (2011). Öğretmen adaylarının topluma hizmet uygulamaları dersinin işleyiş süreci ve kazanımlarına ilişkin görüşleri, 2nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications, (720-734), 2011, Antalya.
- Ünver, Ş. ve Genç, A. (2009). Proje Tabanlı Karşılaştırmalı Ülke Bilgisi Dersi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 37: 189-200.

EXTENDED ABSTRACT

Purpose: In this study, it was aimed to reveal how CEIT Department student perceive the lesson of Community Service Practices carried out as project-based, the problems they have experienced and their suggestions. For that purpose, the questions that will cover the titles below were addressed:

1. Project-based Community Service Practices lesson's

1.1. Teaching-based considerations,

1.2. Contributions upon professional development,

1.3. Contributions upon personal development.

2. The views towards the lesson of project-based Community Service Practices

The data that will be obtained from this study have been considered to be informative upon project-based practices and the purposes of the lesson for the academicians who will teach the lesson of Community Service Practices, the students who will take this lesson, institutions and organizations who will accept students to provide practices for the students that will take this lesson.

Method: In this research, a case study and interview technique among the qualitative data collection tools were used in order to determine the student views related to project-based Community Service Practices. This study was carried out with 40 students taking the lesson of Community Service Practices and registered in third grade of Trakya University, Faculty of

Education, Computer Education and Information Technologies Department. As data collection tool, semi-structured interview form including 7 questions and prepared by the researcher was used in the study. While preparing the questions, determining the personal and professional contributions of the lesson upon the students and receiving the opinions of the students related to the lesson were regarded. The collected data were analyzed with content analysis technique which covered determining main patterns, coding and categorization. The answers given by the students to the questions were coded as Ö1, Ö2, ..., Ö40.

Conclusion and Discussion: In this research, it was aimed to determine the views of students related to the teaching of the lesson beside the professional and personal contributions of the Community Service Practices lesson upon CEIT Department students. Almost all of the students participated into the research mentioned that while choosing the topic of the project, needs of the institution have been considered. When considering that administrators of the institutions are important factors in determining the topic of the project, it has been natural for the topic of the project to be determined in accordance with the needs. Prioritizing the requests and needs of the society and overcoming those have been on the basis of community service concept. Accordingly, determining the topics for meeting the needs of institutions has been an appropriate manner. According to another finding of the research, students have not experienced any problems with the institution where the project was carried out during the teaching process of project-based Community Service Practices lesson. At this point, it can be concluded that the project advisor academicians have established a bridge between the project group they were responsible and the institution, and fulfilled the duties and responsibilities. The institutions can also be mentioned as supporting the students and academicians during the project period. Edirne's being a small province and carrying out this lesson with limited number of institutions and organizations facilitated institutions' providing a basis for carrying out studies appropriate for the content of the Community Service Practices course. Project-based Community Service Practice lesson's being an important factor upon CEIT Department students' choice of profession has been one of the important results of our study. Although students came primarily to CEIT Department for being a teacher, in time, they have learned that they can also carry on professions such as software specialist, network specialist, computer operator, educational technologist, web designer, etc. in private sector. However, what was surprising in this research was that in none of the practices performed within the scope of the lesson, more than half of the students decided definitively to become a teacher although they have not experienced teaching practice. And this proved that a significant part of the students deviated from their aim of becoming a teacher. Another factor to obtain this finding was students' being only oriented to schools affiliated to Ministry of National Education. According to another finding of the study, it can be concluded that students' having the chance of knowing each other more closely was a contribution of this project-based lesson upon the students. CEIT Department students have prepared the assignments and projects they took until the term this lesson was taken with their few friends or individually. In projects of this lesson, the students studies in crowded groups. Especially the coordination ability of the project coordinator students, their being an agent of communication and balance among their group friends has been another factor to obtain this result. Some students' mentioning that they had the opportunity of putting the theoretical knowledge into practice thanks to projects and the others' being happy to reveal a product through their abilities and knowledge have been among the result caused by teaching Community Service Practices lesson. In many departments of Faculty of Education, knowledge and skills of department students have not been considered while teaching this lesson. The students have been taken to an institution or organization, the authorities have been expected to decide on

studies and tasks the students will perform. For that reason, some of the students could not have the opportunity of studying towards obtaining a product using what they learned, and some have been obliged to perform the task assigned themselves. Starting to study more than before and more regularly while observing the efforts of their friends and their learning to be criticized and giving an account of themselves have been some of the contributions of project-based studies upon personal development of students. Performing a study especially under the control of a project coordinator has caused this result. According to one of the findings of this study, some of the students mentioned that their self-confidence has increased thanks to projects they have carried out during this lesson. Choosing the project topics for obtaining an outcome has been an important factor upon students' gaining self-confidence. Moreover, students' gaining self-confidence has also been associated with this lesson's positive contribution upon students' choice of profession. As the self-confidence of students has increased, their considerations upon choice of a profession have also changed. In accordance with the curriculum of the lesson, selection of a project coordinator for each group has also provided opportunity for the students to find themselves as a leader. Beside these positive views and considerations, students have also offered suggestions and criticisms upon teaching of this project-based Community Service Practices lesson. The most important aspect mentioned by the students as a criticism towards the lesson was their technical knowledge and skills' being ignored for the selection of a project topic and their having not a right to comment. Furthermore, the students emphasized that it has been necessary to determine the institution and topic the project will be carried out one term before it started. According to some students, tasks within the groups should be distributed in a more democratic manner. Considering these obtained views, improvements should be provided within the frame of reason and possibility. The academicians should be provided to teach the Community Service Practices lesson in a manner that will provide contributions upon students' developing projects in accordance with their knowledge, skills and tendencies. To fulfill this, faculty administrators should try to encourage the academicians through the incentive samples. In some departments; the academician's not making preparations for this, academicians' not caring for this lesson, not asking for the opinions of students about the practices, students' not being oriented to appropriate institutions and organizations, institutions and organizations' not having adequate information about the lesson and so their not caring for this lesson can be included among the reasons for this lesson's being not carried out as project-based.